

**Методика
обчислення рівня мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів**

I. Загальні положення

1. Ця Методика встановлює загальні вимоги до розрахунку загального обсягу мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів (далі – МЗНН), що мають створюватись і зберігатись для задоволення потреб внутрішнього ринку країни в період кризової ситуації на ринку нафти та нафтопродуктів, та розрахунку ринкових цін на нафту та нафтопродукти зі складу МЗНН з метою використання їх учасниками системи МЗНН при виконанні своїх зобов'язань відповідно до Закону України «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів» (далі – Закон МЗНН).

2. Ця Методика розроблена відповідно до методології, визначеної додатками I–III до Директиви Ради 2009/119/ЄС від 14 вересня 2009 року щодо зобов'язання держав – членів забезпечувати мінімальний рівень резервів сировини нафти та/або нафтопродуктів (далі – Директива 119), Імплементативної Директиви Комісії (ЄС) 2018/1581 від 19 жовтня 2018 року про внесення змін до Директиви Ради 2009/119/ЄС стосовно методів розрахунку зобов'язань щодо підтримання запасів, на виконання пункту 5 частини третьої статті 4, частини третьої статті 8 Закону МЗНН, постанови Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2024 року № 1443 «Деякі питання здійснення моніторингу ринку нафти, нафтопродуктів та скрапленого газу в Україні» (далі – Постанова № 1443) та Порядку створення, управління та функціонування системи мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2024 року № 1455 (далі – Порядок № 1455).

3. Перелік (номенклатура) нафти та/або нафтопродуктів для створення МЗНН та для здійснення розрахунку ринкових цін на нафту та нафтопродукти зі складу МЗНН, формується та оприлюднюється Міненерго відповідно до Порядку № 1455 із зазначенням кодів Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності.

4. У цій Методиці терміни вживаються у такому значенні:

1) базовий рік – повний календарний рік, протягом якого обліковуються дані, що використовуються для розрахунку рівня МЗНН, які належить створити та зберігати. Базовий рік передує року, в якому здійснюється розрахунок рівня МЗНН для розрахункового року;

2) внутрішнє споживання – кінцеве споживання нафтопродуктів за базовий рік;

- 3) зміна запасів – різниця в обсягах запасів нафти та нафтопродуктів станом на початок і кінець року;
- 4) розрахунковий рік – календарний рік, щодо якого здійснюється розрахунок рівня МЗНН на основі даних базового року;
- 5) чистий імпорт – сума обсягів нафти та/або нафтопродуктів, що ввезені у митному режимі імпорту на митну територію України та введені в обіг за повний базовий (календарний) рік за вирахуванням експорту та зміни запасів.

5. Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Митному кодексі України, Податковому кодексі України, Законах України «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів», «Про нафту і газ», «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», Постанові № 1443, Порядку № 1455 та інших нормативно-правових актах.

II. Методика розрахунку обсягу мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів

1. Методи обчислення показників та норм щодо створення МЗНН, наведених у пунктах 2–5 розділу II цієї Методики, використовуються Міненерго для розрахунку обсягів МЗНН, що застосовуються учасниками системи МЗНН при виконанні своїх зобов'язань згідно з Законом МЗНН.

2. Розрахунок загального обсягу МЗНН, що має бути забезпечений відповідно до вимог Директиви 119:

1) загальний обсяг МЗНН на розрахунковий рік ($O_{МЗНН_{pp}}$) розраховується за більшим з двох таких показників базового року: обсяг, що відповідає 90 дням середньодобового чистого імпорту, або обсяг, що відповідає 61 дню середньодобового внутрішнього споживання та визначається за формулою:

$$O_{МЗНН_{pp}} = \max (O_{імпорт}^{90}; O_{вн.спож}^{61}), \quad (1)$$

де: $бр$ – базовий рік;

pp – розрахунковий рік;

$O_{імпорт}^{90}$ – обсяг, що відповідає 90 дням середньодобового значення чистого імпорту за базовий рік, приведений до нафтового еквіваленту, тонн;

$O_{вн.спож}^{61}$ – обсяг, що відповідає 61 дню середньодобового значення внутрішнього споживання за базовий рік, приведенного до нафтового еквіваленту, тонн;

2) обсяг МЗНН, що відповідає 90 дням середньодобового значення чистого імпорту за базовий рік, визначається за формулою:

$$O_{імпорт}^{90} = O_{імпорт.екв} \times \frac{90}{365}, \quad (2)$$

де: $O_{імпорт.екв}$ – обсяг чистого імпорту за базовий рік, приведений до нафтового еквіваленту (тонн), який визначається за формулою:

$$O_{\text{імп.екв}\bar{\text{о}}\text{р}} = O_{\text{імп}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{н}} \times (1 - K_{\text{ЛФ}\bar{\text{о}}\text{р}}) - O_{\text{зап.зміна}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{н}} - O_{\text{експ}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{н}} + 1,065 \times (O_{\text{імп}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{нп}} - O_{\text{зап.зміна}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{нп}} - O_{\text{експ}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{нп}}), \quad (3)$$

де: $O_{\text{імп}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{н}}$ – обсяг постачання нафти та газового конденсату на митну територію України за базовий рік (рядок «Нафтова сировина, тонн, усього», стовпчик «Обсяг надходження на ринок нафти та нафтопродуктів / імпорт»)¹, тонн;

$K_{\text{ЛФ}\bar{\text{о}}\text{р}}$ – коефіцієнт врахування легких нафтохімічних фракцій сирової нафти, стандартно дорівнює 0,04 та може коригуватись Міненерго в залежності від нафтохімічного виробництва в базовому році;

$O_{\text{зап.зміна}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{н}}$ – значення зміни запасів обсягів нафти та газового конденсату у балансі постачання і споживання нафти та нафтопродуктів, що розраховується як різниця запасів (рядок «Нафтова сировина, тонн, усього», стовпчик «Обсяг запасів / комерційні»)¹ у період між 31 грудня року, що передує базовому, та 31 грудня базового року, тонн;

$O_{\text{експ}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{н}}$ – обсяг експорту нафти та газового конденсату з України за базовий рік (рядок «Нафтова сировина, тонн, усього», стовпчик «Обсяг реалізації на ринку нафти та нафтопродуктів / експорт»)¹, тонн;

$O_{\text{імп}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{нп}}$ – обсяг постачання нафтопродуктів на митну територію України за базовий рік (рядок «Нафтопродукти, тонн, усього», стовпчик «Обсяг надходження на ринок нафти та нафтопродуктів / імпорт»)¹, тонн;

$O_{\text{зап.зміна}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{нп}}$ – значення зміни запасів обсягу нафтопродуктів у балансі постачання і споживання нафти та нафтопродуктів, що розраховується як різниця обсягу запасів (рядок «Нафтопродукти, тонн, усього», стовпчик «Обсяг запасів / комерційні»)¹ у період між 31 грудня року, що передує базовому, та 31 грудня базового року, тонн;

$O_{\text{експ}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{нп}}$ – обсяг експорту нафтопродуктів з України за базовий рік (рядок «Нафтопродукти, тонн, усього», стовпчик «Обсяг реалізації на ринку нафти та нафтопродуктів / експорт»)¹, тонн;

3) обсяг МЗНН, що відповідає 61 дню середньодобового значення внутрішнього споживання за базовий рік, визначається за формулою:

$$O_{\text{вн.спож}\bar{\text{о}}\text{р}}^{61} = O_{\text{вн.спож}\bar{\text{о}}\text{р}} \times \frac{61}{365}, \quad (4)$$

де: $O_{\text{вн.спож}\bar{\text{о}}\text{р}}$ – обсяг внутрішнього споживання за базовий рік, приведений до нафтового еквіваленту (тонн), який визначається за формулою:

$$O_{\text{вн.спож}\bar{\text{о}}\text{р}} = 1,2 \times O_{\text{вн.спож}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{нп}}, \quad (5)$$

де: $O_{\text{вн.спож}\bar{\text{о}}\text{р}}^{\text{нп}}$ – обсяг внутрішнього споживання за базовий рік (рядок «Нафтопродукти, тонн, усього», стовпчик «Обсяг реалізації на ринку нафти та нафтопродуктів / внутрішнє споживання / всього»)¹, тонн.

¹ Додаток 1 до Порядку здійснення моніторингу обсягів на ринку нафти, нафтопродуктів та скрапленого газу в Україні, затверджених Постановою № 1443.

3. Частка МЗНН ($Ч_{МЗНН_{pp}}$), що використовується як показник кожним суб'єктом ринку для розрахунку рівня МЗНН у розрахунковому році, визначається за формулою:

$$Ч_{МЗНН_{pp}} = \frac{O_{МЗНН_{pp}}}{O_{\text{імп.екв}_{\text{ор}}} + O_{\text{вид}_{\text{ор}}^H}} \times 100\% \quad (6)$$

де: $O_{\text{вид}_{\text{ор}}^H}$ – обсяг внутрішнього видобутку нафти та газового конденсату за базовий рік (рядок «Нафтова сировина, тонн, усього», стовпчик «Обсяг надходження на ринок нафти та нафтопродуктів / видобуток»)¹, тонн.

Розрахунок частки МЗНН згідно з формулою 6 застосовується з урахуванням положень пункту 4 Розділу V Прикінцеві та перехідні положення Закону МЗНН.

4. Обсяги МЗНН, які мають створюватися відповідно до вимог Закону МЗНН, станом на кожен добу, визначаються як добуток частки МЗНН для відповідного розрахункового року ($Ч_{МЗНН_{pp}}$) та обсягів нафти та нафтопродуктів, введених в обіг за відповідну добу. Зберігатися такі обсяги МЗНН мають протягом наступних 365 календарних днів, починаючи з відповідної доби.

5. Обсяг МЗНН ($O_{МЗНН_k}$), який кожен k – й суб'єкт ринку зобов'язаний підтримувати станом на кожен d – ту добу, визначається за формулою:

$$O_{МЗНН_k} = \sum_{pp=2025}^{\infty} \sum_{d=1}^{365} (O_{VO_{pp,d}} \times Ч_{МЗНН_{pp}} - O_{VO_{(pp-1),d}} \times Ч_{МЗНН_{(pp-1)}}), \quad (7)$$

$$Ч_{МЗНН_{(pp-1)}} = \begin{cases} 0, & \text{якщо } pp=2025, \\ Ч_{МЗНН_{(pp-1)}}, & \text{якщо } pp>2025 \end{cases}$$

де: $O_{VO_{pp,d}}$ – обсяг нафти та нафтопродуктів, введений в обіг k – м суб'єктом ринку протягом d – ї доби розрахункового року (pp), тонн.

$O_{VO_{(pp-1),d}}$ – обсяг нафти та нафтопродуктів, введений в обіг k – м суб'єктом ринку протягом d – ї доби року, що передує розрахунковому, ($pp-1$), тонн.

6. Під час дії воєнного стану, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX (далі – воєнний стан) та упродовж шести місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану обсяги введеної в обіг нафти не враховуються у розрахунках згідно з формулою 7.

7. Під час дії воєнного стану та упродовж шести місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану, обсяги нафтопродуктів, що вводяться в обіг та які отримані в результаті переробки нафти, не враховуються у розрахунках згідно з формулою 7 за умов створення МЗНН з відповідних обсягів наданої на переробку нафти.

8. Обсяги нафтопродуктів (кінцевих), що вводяться в обіг та які отримані в результаті переробки/змішування з іншими уведеними в обіг нафтопродуктами (первинними), та/або змішування з добавками/присадками, зокрема з біокомпонентами відповідно до закону України «Про альтернативні види палива», не враховуються у розрахунках згідно з формулою 7 за умов створення МЗНН з відповідних обсягів наданих на переробку первинних нафтопродуктів. У разі, якщо загальний обсяг кінцевих нафтопродуктів перевищує загальний обсяг первинних нафтопродуктів, такий додатковий обсяг враховується у розрахунках згідно з формулою 7.

III. Розрахунок ринкових цін на нафту та нафтопродукти із складу мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів

1. Розрахунок ринкових цін здійснюється адміністратором електронної системи репортингу (далі – адміністратор ЕСР) з метою використання учасниками системи МЗНН при виконанні своїх зобов’язань щодо МЗНН.

2. Розрахунок ринкових цін на нафту.

Ринкова ціна на нафту встановлюється щомісячно на підставі фактичної ціни реалізації для нафти за податковий (звітний) період, що визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику економічного розвитку, відповідно до положень Податкового кодексу України. Інформація про фактичну ціну реалізації нафти розміщується на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику економічного розвитку, у спеціальному розділі.

Розрахунок ринкової ціни на нафту здійснюється за формулою:

$$C_p^H = C_{ф.р.}^H \times \left(1 + \frac{C_{ПДВ}}{100\%}\right), \quad (8)$$

де: C_p^H – ринкова ціна на нафту, грн/т, з ПДВ;

$C_{ф.р.}^H$ – фактична ціна реалізації для нафти за податковий (звітний) період, грн/т, без ПДВ;

$C_{ПДВ}$ – основна ставка податку на додану вартість, встановлена відповідно до Податкового кодексу України для операції з постачання товарів/послуг на митній території України, відсотки.

3. Розрахунок ринкової ціни на нафтопродукти.

Ринкова ціна на нафтопродукти за кожну декаду календарного місяця розраховується як середньозважена ціна нафтопродуктів, ввезених у митному режимі імпорту на митну територію України, за відповідну декаду календарного місяця за даними Держмитслужби, що містять обсяг (масу) імпортованих нафтопродуктів (в тоннах) та їх вартість (в доларах США).

Розрахунок ринкової ціни на нафтопродукти здійснюється для наступного переліку нафтопродуктів:

бензини А-92 екологічного класу Євро-5;

бензини А-92 екологічного класу Євро-5 (з вмістом біоетанолу);

бензини А-95 екологічного класу Євро-5;

бензини А-95 екологічного класу Євро-5 (з вмістом біоетанолу);
 бензини А-98 екологічного класу Євро-5;
 бензини А-98 екологічного класу Євро-5 (з вмістом біоетанолу);
 дизельне пальне;
 газ скраплений вуглеводневий.

Розрахунок ринкової ціни нафтопродуктів за кожну j – ту декаду календарного місяця здійснюється для кожного (i – го) виду нафтопродуктів з переліку, визначеного у абзацах четвертому – одинадцятому цього пункту, за формулою:

$$C_{i,j}^{nn} = \left(\frac{\sum_{k=1}^n B_{k,j}^{nn,i} \times O_{k,j}^{nn,i} \times K}{\sum_{k=1}^n O_{k,j}^{nn,i}} + A_i + M_i \right) \times \left(1 + \frac{C_{ПДВ}}{100\%} \right), \quad (9)$$

де: $C_{i,j}^{nn}$ – середньозважена ціна нафтопродуктів за кожним i – м видом (продуктом) з переліку, визначеного у абзацах четвертому – одинадцятому цього пункту, ввезених у митному режимі імпорту на митну територію України за відповідну j – ту декаду календарного місяця, грн/т, з ПДВ;

n – кількість суб'єктів ринку, що ввозять нафтопродукти у митному режимі імпорту на митну територію України, за відповідну j – ту декаду календарного місяця;

$B_{k,j}^{nn,i}$ – ціна нафтопродуктів за кожним i – м видом (продуктом), ввезених у митному режимі імпорту за відповідну j – ту декаду календарного місяця k – м суб'єктом ринку на митну територію України, (в доларах США), надана адміністратору ЕСР Держмитслужбою, грн/т, без ПДВ;

$O_{k,j}^{nn,i}$ – обсяг (маса) нафтопродуктів за кожним i – м видом (продуктом), ввезених у митному режимі імпорту k – м суб'єктом ринку на митну територію України, за відповідну j – ту декаду календарного місяця, тонн;

K – офіційний курс гривні до долара США станом на останній день j – ту декади календарного місяця, встановлений Національним банком України, грн/долар США;

A_i – ставка акцизного податку за кожним i – м видом нафтопродуктів відповідно до Податкового кодексу України², грн;

M_i – ставка ввізного мита на нафтопродукти за кожним i – м видом нафтопродуктів, встановлена відповідно до Митного кодексу України та Закону України «Про митний тариф України», грн.

У разі відсутності ввезення у митному режимі імпорту на митну територію України нафтопродуктів за даними Держмитслужби в певній декаді календарного місяця, для розрахунку ринкової ціни на нафтопродукти адміністратором ЕСР використовуються дані за останню наявну декаду.

² Ставка акцизного податку за кожним i – м видом нафтопродуктів, що визначається відповідно до Податкового кодексу України, перераховується в грн/тонну за офіційним курсом Національного банку України гривні до євро станом на останній день розрахункової декади. Приведення показників об'єму нафтопродуктів до показників маси здійснюється відповідно до Порядку функціонування та ведення електронної системи репортигу, затвердженого Постановою № 1443.

4. Застосування ринкових цін на нафту та нафтопродукти та їх оприлюднення в ЕСР.

Адміністратор ЕСР щомісячно публікує ринкові ціни на нафту в ЕСР до 15 числа місяця, наступного за податковим (звітним) періодом із зазначенням відповідного календарного місяця, для якого такі ціни застосовуються учасниками системи МЗНН при виконанні своїх зобов'язань щодо МЗНН.

Адміністратор ЕСР щодакдно публікує ринкові ціни на нафтопродукти в ЕСР із зазначенням відповідної декади календарного місяця, для якої такі ціни застосовуються учасниками системи МЗНН при виконанні своїх зобов'язань щодо МЗНН.

Ринкові ціни на нафтопродукти публікуються в ЕСР для кожного виду (продукту) за таким принципом:

для першої декади календарного місяця – ринкові ціни, розраховані за другу декаду попереднього календарного місяця;

для другої декади календарного місяця – ринкові ціни, розраховані за третю декаду попереднього календарного місяця;

для третьої декади календарного місяця – ринкові ціни, розраховані за першу декаду поточного календарного місяця.

Ринкові ціни на нафту та нафтопродукти публікуються в ЕСР в грн/тонну(з ПДВ).

**Виконувач обов'язків генерального
директора Директорату нафтогазового
комплексу та розвитку ринків нафти,
природного газу та нафтопродуктів
Міністерства енергетики України**

Владислав РАМАЗАНОВ